

Web a informácie by mali patriť všetkým

Miroslav Vajs •
Bratislava

Stál pri zrode internetu, známych troch písmen www a vytvoril prvú webstránku v USA. V súčasnosti sa profesor Bebo White zo Stanfordskej univerzity pozerá na internet ako na živý organizmus, ktorý reaguje na okolité prostredie.

Vytvorili ste piatu webstránku na svete. Kto vás predbehol s tými štyrmi? Je pravda, že to bola až piata webstránka, ale prvá mimo Európy. Bolo to v čase, keď web využívala výhradne komunita vedcov okolo fyziky vysokých energií. Stanfordskú univerzitu, pre ktorú som stránku vytvoril, predbehol vedecké pracovisko CERN vo Švajčiarsku a ďalšie tri v Nemecku, vo Veľkej Británii a v Holandsku.

Čo viedlo k vzniku webu?

Jedným z hlavných dôvodov, prečo web vznikol, je, že fyzici nenávidia prácu s počítačom, programovanie a podobne. Považujú to za stratu času. Radšej by sa venovali fyzike. Keďže medzi pracovníkmi je úzka spolupráca a výskumníci sa často medzi nimi presúvajú, vždy, keď niekam prišli, museli sa naučiť nový operačný systém, nové príkazy, nevedeli sa dostať k údajom a e-mailom. Boli z toho zúfalí. To bolo hlavnou motiváciou pre vznik webu, ktorý fungoval bez ohľadu na typ počítača či systému.

Každý užívateľ internetu pozná hlásenie „Chyba 404: Stránka sa nenašla“ či 403 a podobne. Prečo práve tieto čísla?

Čísla boli vybrané úplne náhodne. Neznamenajú nič. Ale bol to svojho času skvelý nápad, pretože sa užívateľovi síce zobrazilo chybové hláse-

nie, ale prehliadač fungoval ďalej. Nezosypal sa z toho, že ho užívateľ nasmeroval na niečo, čo neexistuje. Dnes je číslo 404 priam populárne. Poznám kapelu, ktorá sa volá Error 404.

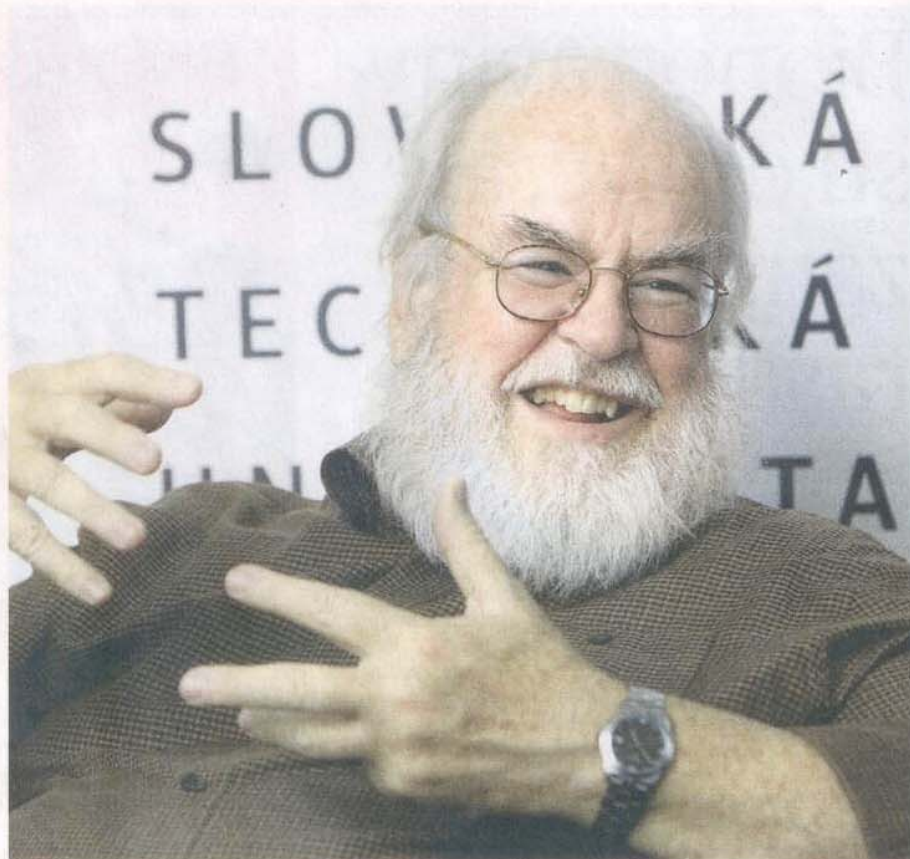
Očakával niekto na začiatku 90. rokov, že raz nebude existovať päť, ale povedzme 500 miliónov webstránok?

Myslím si, že nie. Teda aspoň ľudia, s ktorými som spolupracoval, neočakávali, že sa z toho vyvinie niečo také, ako vidíme dnes. Pre nás to bol pracovný nástroj a keby

„Ľudia viedli vojnu o vodu, o pôdu a jedlo a tak sa obávam, že raz budú viesť vojny aj o informácie.“

web zostal vnútri vedeckej komunity, nikdy by sa tak nerozvinul. Boli to ľudia z iných oblastí, ktorí pochopili, že sa dá využiť na mnoho iných vecí. Nebol to CERN ani Stanford, ktorí rozvíjali internet. Nikto z nás sa nezamýšľal nad tým, že by sa webstránky dali využiť na predávanie vecí a podobne. Sústredili sme sa na fyziku a nie na snahu zmeniť svet.

Čo považujete za zlomový bod vo vývoji internetu? Hlavným míľnikom bolo prepojenie webu s databáza-

Vedci neočakávali, že sa z webu vyvinie niečo také, ako vidíme dnes. Pre nás to bol pracovný nástroj a keby web zostal vnútri vedeckej komunity, nikdy by sa tak nerozvinul, hovorí profesor Bebo White, tvorca prvej americkej webstránky. FOTO PRAVDA-IVAN MAJERSKY

mi. Dnes to už všetci berieme ako samozrejmosť, ale práve schopnosť dostať sa cez web do databázy umožnila vznik digitálnych knižníc, e-obchodov, internetového bankovníctva a podobne. Nie sú to však len technológie, ktoré podstatne menia internet. Dôležité je, ako s nimi naložíte. Zoberte si taký Facebook. Využíva päť alebo šesť rokov staré technológie, napriek tomu je hybnou silou súčasného internetového sveta.

Internet označujete za základnú infraštruktúru. Chcete tým povedať, že je taký nevyhnutný ako elektrina či vodovodné potrubia?

Internet tak výrazne zmenil život ľudí, že inak ako o základnej infraštruktúre sa o ňom hovoríť nedá. To, že máme okamžitý prístup k údajom a informáciám, berieme ako samozrejmosť a nepotrebuje vedieť, kde sa nachádzajú alebo odkiaľ sa vzali. Takisto ako by som stlačil tento vypínač na stene, tak očakávam, že sa žiarovka rozsvieti a nezaujímam ma, odkiaľ elektrina pochádza. Ja len potrebujem svetlo a to, že sa rozsvieti, beriem ako samozrejmosť. Takisto ľudia berú ako

samozrejmosť, že majú možnosť používať internet a získavať potrebné informácie.

Myslíte, že by prístup na internet mal patriť medzi základné ľudské práva?

Absolútne. Musí patriť. Mám však jednu nočnú moru a myslím, že nie som jediný. Ľudia viedli vojnu o vodu, o pôdu a jedlo a tak sa obávam, že raz budú viesť vojny aj o informácie. Pozrite sa na nedávny prípad Google v Číne. Začína sa do toho miešať politika, a to by sa nemala. Web a informácie by mali patriť všetkým.

V súčasnosti veľa hovoríte o tzv. webe. Môžete priblížiť, čo to je?

Veda o webe má vyplniť priestor, ktorý tu vznikol. Rozumieme síce technológiám, na ktorých internet stojí a ktoré ho rozvíjajú. Nevieime však veľa o internete ako entite. Internet si môžeme predstaviť ako živý organizmus, ktorý reaguje na okolie či na spoločenské a politické prostredie. Veda o webe sa teda nezaobera technológiami alebo ako sa jednotlivé bity dostávajú z jedného počítača na druhý. Zaujímam sa o sociálnu stránku vecí a sily, ktoré web formujú a menia.

Ako bude internet vyzerať o päť rokov?

Aj ja by som to rád vedel. Myslím si však, že bude oveľa ľudskejšia. Kedysi web slúži skôr na komunikáciu medzi človekom a rôznymi inštitúciami, organizáciami. Už teraz však vidíme, že sa ubera smerom k sprostredkovaniu komunikácie a virtuálneho životného priestoru pre ľudí.

© PEREX, A.S., VŠETKY PRÁVA VYHRADENÉ

Bebo White

61

Je profesorom na Stanfordskej univerzite, kde sa v Stanford Linear Accelerator Center venuje výskumu fyziky vysoko nabitých častíc a vedám o počítačoch. V roku 1989 vytvoril prvú webstránku v USA. Napísal deväť kníh a vyše sto odborných článkov. Žije v San Franciscu, je ženatý a má dvoch synov. Na pôde Slovenskej technickej univerzity prednášal na pozvanie Nadácie Tatrabanky